

Pracovní skupina Bezpečné prostředí pro učení

Meziuniverzitní spolupráce k Oblasti 3 KR

PhDr. Lenka Felcmanová, Ph.D., lenka.felcmanova@so-fa.cz

Poslání pracovní skupiny

MISE: *Sjednotit přístup v profesní přípravě budoucích učitelů v oblasti tvorby bezpečného prostředí a managementu chování žáků (Oblast 3 Kompetenčního rámce)*

Cíle:

Budoucí učitelé jsou vybaveni potřebnými znalostmi, dovednostmi a postoji, které jim umožní vytvářet bezpečné prostředí pro vzdělávání a efektivně podporovat očekávané chování žáků v souladu s poznatky vědy a důkazy o efektivitě realizovaných opatření:

- Studenti jsou seznamováni s ověřenými přístupy v řešených tématech **v odpovídacím rozsahu, časovém sledu a prostřednictvím vhodných metod a organizačních forem výuky**
- Studenti jsou vzděláváni v **implementačních postupech**, které jim pomohou v budoucnu zavádět nové přístupy do vlastní pedagogické praxe
- Pedagogické fakulty mají **dostatek kapacit** na zajištění kvalitní výuky v tématech Oblasti 3

Postupné kroky:

1. Zapojení akademických pracovníků **fakult připravujících budoucí učitele**,
2. Spolupráce s **MŠMT (oficiální pracovní skupina k implementaci KR)**,
3. Příprava **kritérií pro posouzení přístupů** vhodných pro šíření v rámci výuky,
4. Rešerše **dostupných přístupů** zaváděných v ČR,
5. Dotazníkové **šetření – současný stav** výuky témat z Oblasti 3 na fakultách,
6. Výběr **klíčových tematických oblastí a přístupů** pro šíření v rámci výuky,
7. Návrh kompetencí a očekávaných výsledků učení
8. Koncepce výuky zaměřené na **bezpečné prostředí pro učení**
9. Doporučený **harmonogram výuky** klíčových oblastí a přístupů v průběhu studia,
10. Sdílení a **sjednocování přístupů a materiálů** pro studenty, návrhy výzkumných témat a přenos dobré praxe.

1. Zapojení akademických pracovníků

Participace institucí a organizací vzdělávajících pracovníky s dětmi a mládeží.

Plán dalšího propojování:

Květen 2025 - **Oslovení dalších fakult připravujících učitele**

Říjen 2025 - **Oslovení neveřejných VŠ**

Leden 2026 - **Oslovení středních škol a VOŠ s pedagogickým zaměřením**

Spolupráce v rámci přípravy provázejících učitelů

3. Kritéria k posouzení EB přístupů

Zajištění přenosu nejaktuálnějších prověřených přístupů do studijních programů.

Evidence-based practice (EBP): Praxe založená na důkazech, která využívá nejlepší dostupné důkazy z pečlivě provedených výzkumů a studií k informování a řízení rozhodování v praxi, obvykle vyžaduje, aby byla efektivita intervencí prokázána ve **více randomizovaných kontrolovaných studiích nebo systematických přehledech**.

Research-based practice (RBP): Praxe založená na výzkumu, která je podpořena konkrétními **výzkumnými studiemi** ukazujícími její účinnost, ale nemusí splňovat nejvyšší standardy evidence-based praxe.

Promising practice (PP): Slibná praxe, která ukazuje **potenciál pro efektivitu v předběžných studiích** nebo menších výzkumech, ale vyžaduje další ověření.

Consensus-based practice (CBP): Praxe založená na konsensu, což znamená, že metody nebo intervence mají **obecnou podporu odborníků**, ale nemusí být nezbytně podpořeny rozsáhlým výzkumem.

4. Rešerše dostupných EB přístupů v ČR

Seznam přístupů, metod a programů podporujících bezpečné prostředí žáků s rozlišením toho, do jaké míry jsou výzkumně ověřené.

- **Zvyšování know-how o nabídce v řešené oblasti**
 - Rozcestník pro studenty s důrazem na evidenci
 - Rozcestník pro pedagogické pracovníky v praxi
 - Ucelený přehled existujících přístupů pro systémové uplatnění
 - Přehled pro potenciální výzkumné aktivity (ověřování efektivity)

Sběr dat, ověření informací, zjištění evidence (cca červen 2025), vytvoření interaktivního prostředí a ověření funkčnosti – zpřístupnění veřejnosti cca prosinec 2025.

5. Dotazníkové šetření současného stavu

Zmapování aktuálně využívaných evidence-based přístupů a případných překryvů.

Dobrá praxe:

- Řada více či méně uplatňovaných přístupů (viz dále)
- Variabilita forem zprostředkování principů (interaktivní přednášky, rozборы případových situací, pozorování, sebezkušenostní učení, zprostředkované učení...)
- Vedení studentů k uplatňování přístupů v praxích
- Nejen pedagogické fakulty

5. Dotazníkové šetření současného stavu

Příležitosti k rozvoji

- **Systémovější uchopení, promyšlená návaznost: dobrá praxe dosud závislá na konkrétních osobách a jejich expertize**
- **Intuice zatím spíše převažuje nad EBP, zavádění EBP pozvolné**
- **Prosazení principů do kurikula**
- **Studentská zpětná vazba: co vyhovuje a proč**
- **Uplatnění nejen v učení a v komunikaci (např. lepší prostředí v učebnách)**

5. Dotazníkové šetření současného stavu

6. Klíčové tematické oblasti

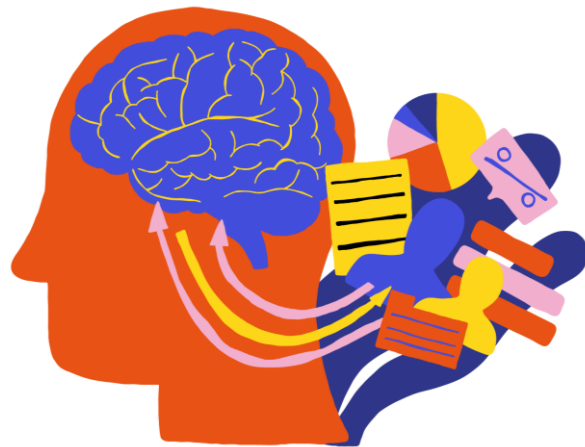
Výběr konceptů a principů vedoucích k ucelenému chápání tvorby bezpečného prostředí pro učení a schopnosti jejich zavádění v praxi.

Fungování mozku a vliv stresu na učení

Přístupy průkazně umožňující:

- Snižování stresové zátěže
- Zvyšování socio-emočních dovedností
- Řešení konfliktních situací
- Podporu třídního kolektivu a školního klimatu
- Management chování

Praktická aplikace vybraných přístupů a implementační praxe

6. Modelování bezpečného prostředí

Charakteristiky a osobní kompetence, které bychom vlastním modelem předávali studentům skrze vlastní zážitek bezpečného prostředí pro učení.

Osobnostní nastavení a přístup ke studentům

Aplikace klíčových přístupů v rámci výuky

Volba forem výuky podporující bezpečné prostředí pro učení

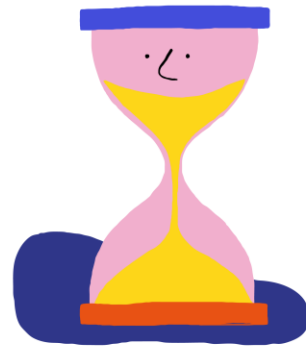

7. Harmonogram výuky klíčových oblastí

Zohlednění časové posloupnosti konceptů a přístupů, propojení v rámci studijních programů, forem výuky a zajištění odpovídajícího prostředí pro učení.

- Nejen teoretické znalosti, ale také modelování přístupů a jejich nácvik
- Prostedí přizpůsobené efektivnímu předávání informací a dovedností
- Vyřešení překryvů témat a jejich návaznosti
- Propojení konceptů s reflexemi praxí studentů

Návaznost na klíčové tematické oblasti

8. Sdílení přístupů a materiálů

Propojení dobré praxe mezi univerzitami, mezinárodními odborníky, neziskovými organizacemi a iniciativami z praxe.

- Inspirativní workshopy se zahraničními odborníky a NNO
- Online úložiště s materiály k volnému využití
- Sdílení dobré praxe v rámci setkání PS
- Potenciál spolupráce při výzkumu daných témat

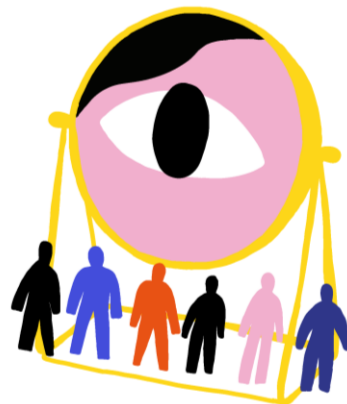

Budoucnost pracovní skupiny

Spolupráce do ledna 2026 – potenciál vytvoření „community of practice“

Výstupy pracovní skupiny k dispozici pro širší využití

Propojení implementace kompetenčního rámce s akreditačními procesy

Děkujeme za pozornost

PhDr. Lenka Felcmanová, Ph.D., lenka.felcmanova@so-fa.cz

Prostředí podporující učení v přípravě budoucích učitelů

Mgr. Lenka Ďulíková, Ph.D.
Mgr. Bc. Jan Nehyba, Ph.D.

Katedra pedagogiky

Hlavní aktivity na PdF MU

Výuka

Výzkumy TAČR:

- VR a AI při řešení náročného chování (EDUSTORIES)
- ProSocEmu (Program sociálně emočního učení), ...

Proměna kultury fakulty

(školení, sdílení odborníků, vedení prací, osobní příklad)

- sympozia
- festivaly
- konference, ...

PŘEHLED TEMATICKÉHO ZAMĚŘENÍ KRITÉRIÍ V JEDNOTLIVÝCH OBLASTECH STANDARDU				
1 PLANOVÁNÍ VÝUKY	2 PODMÍNKY PRO UČENÍ	3 PODPORA UČENÍ	4 ZPĚTNÁ VAZBA	5 REFLEXE VÝUKY
1a) konzultace s provázejícím učitelem: navázání na kurikulum a předchozí práci učitele 1b) individualizace a diferenciaci 1c) cíle a jejich ověření 1d) metody, formy, pojmy, úlohy 1e) časové plány	2a) bezpečí 2b) kázeň 2c) živý kontakt 2d) potřeby 2e) odlehčení 2f) úspěch 2g) čas	3a) smysluplnost 3b) cíle 3c) obsah 3d) věcná správnost 3e) využití předchozích znalostí 3f) metody a formy 3g) spolupráce žáků 3h) práce s chybou 3i) ICT	4a) průběžná zpětná vazba učitele 4b) sebehodnocení a zpětná vazba žáků 4c) různé formy hodnocení	5a) reflexe výuky 5b) cíle vlastního rozvoje

- Součást povinného základu budoucích učitelů
rozvoj kompetencí v Pedagogicko-psychologickém modulu

Znalostní báze

- **NVC** (Nonviolent Communication)
- **Restorativní spravedlnost** a **Poradní kruhy** jako metoda restorativní praxe
- **SEL** (Social-emotional learning)
- **Škola bez poražených**
- **PBIS, PBS** (Positive Behavior Intervention and Support)
- **ABA** (Applied Behavior Analysis)
- **GBG** (Good Behaviour Game)
- **SFBT** (Solution-focused brief therapy) - Kid skills
- **Mindfulness**
- **Aplikované drama**: divadlo utlačovaných, gestalt theatre, divadlo fórum
- Metodické **materiály od MŠMT a ČŠI** k rizikovému chování
- Aktivity **pozitivní psychologie** (well-being, silné stránky, hodnoty, napětí/stres, soucit se sebou)

Vyučované předměty

Pedagogicko-psychologický modul učitelství (2. stupeň)

Sebezkušenostní příprava na profesi (I., II.)

Pedagogická komunikace

Speciální a inkluzivní pedagogika

Inkluzivní vzdělávání

Vývojová psychologie

Metodika respektující výchovy

Výchovné situace ve škole: kazuistiky, analýza a interpretace

Sociálně patologické jevy v životě žáků ZŠ a studentů SŠ

Učíme (se) v kruhu

Duševní zdraví v prvních letech za katedrou

Nenásilná komunikace pro vyučující na ZŠ, ...

Další obory na PdF

Behaviorální přístupy v učení

Partnerské a respektující přístupy ve výchově

Komunikace v náročných situacích

Behaviorální přístupy v pedagogické praxi III

Pedagogická komunikace, ...

Budoucí směřování PdF

- Studující se necítí být připraveni na řízení chování žáků (Hanušová, et al., 2017; Kwok, 2020; Paramita et al., 2020)
- Ukázat způsoby, jak efektivně reagovat na chování žáků a jaký vliv mohou mít komunikační praktiky (Karasová & Nehyba, 2023)

V povinném kurikulu budoucích učitelů

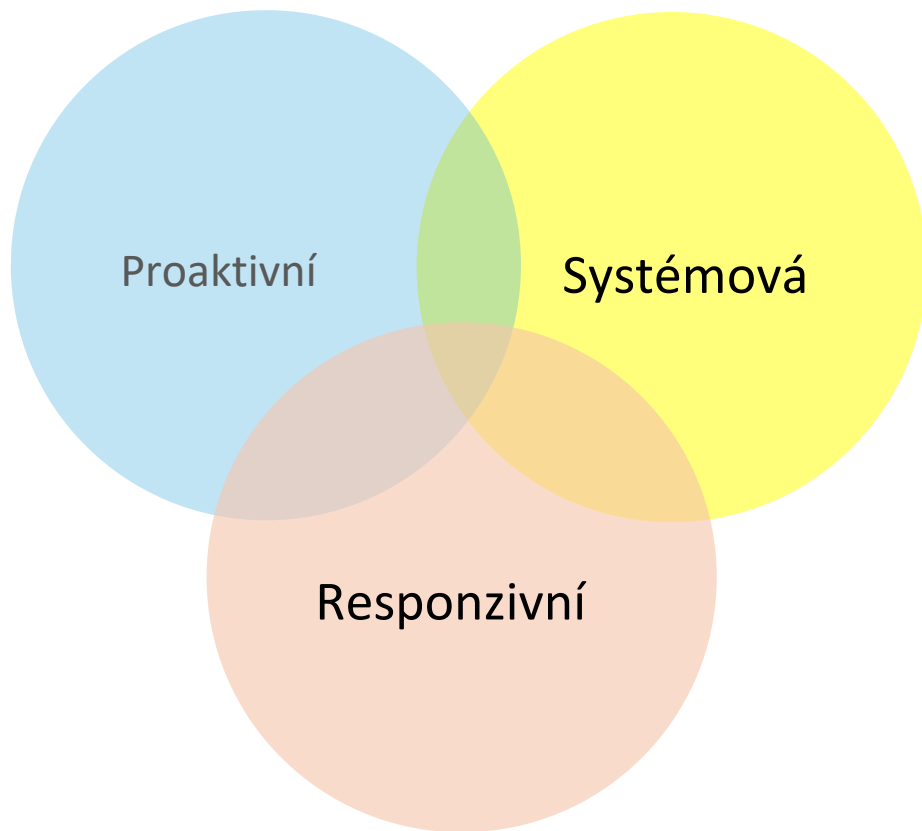
Sjednocení obsahu předmětů

Provazovat s praxí studentů

Diverzita v rámci implementace na fakultách

Otázka Evidence-based practice

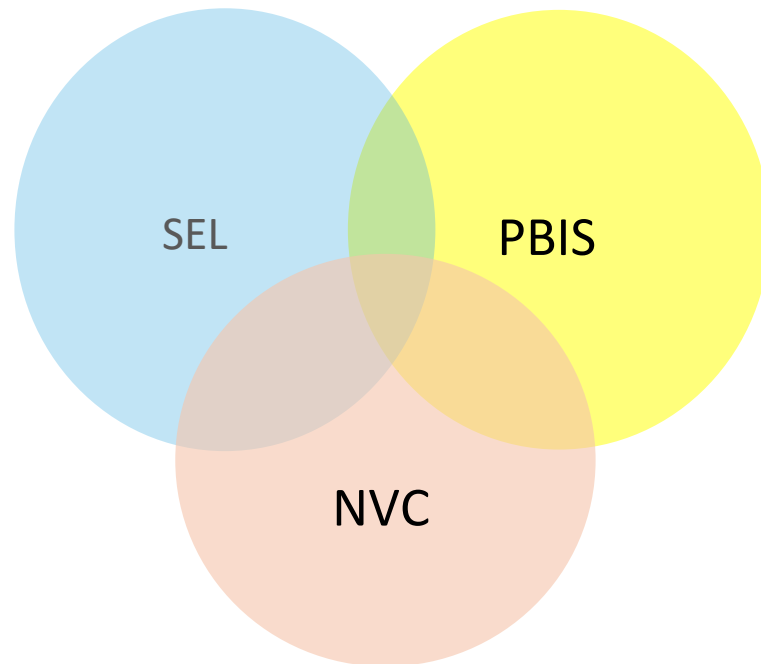
Perspektivy práce s náročným chováním

(srov. Karasová & Nehyba, 2023;
Emmer & Sabornie, 2013; Hattie, 2008)

Pilotáž

- Prevence a řešení náročného chování
- Teoretické základy založené na výzkumech a konkrétní kroky vycházející z praxe
- Důraz na **komunikační dovednosti**
- Role třídního učitele
- Systematické studium přístupů k řízení chování

Bezpečné prostředí pro žáky i studenty učitelství

- Potřeba připravených pedagogů nejen ve smyslu znalostí, ale osobnostní připravenosti

(Sekera, 2012; Valenta, 2008; Schonert-Reichl, 2017)

Na závěr

Řízení třídy není pouze dovednost, kterou by měl student učitelství či začínající učitel natrénovat a postupně zdokonalovat, ale základní součást jeho práce, která je klíčová pro celý výchovně vzdělávací proces (Lukas & Lojdová, 2023; Burden, 2020).

Příspěvky ze základních škol

ZŠ ZELENEČ

ZŠ SOLIDARITA

